

Мерсел БИЉАЛИ

“
*Golemi rabot i
za mali lu/e*
”

Сè поизвесно е дека Косово е сè поблиску да стане нов независен субјект на меѓународната заедница. Се сеќавам на еден катаклитичен футуролошки западен филм од далечните седумдесетти години, кога сценаристот ја опишуваше детаљно идната трета светска војна која, според него, би била дефинитивно уништувачка за целото човештво. Првата искра од таквата светска деструкција би се појавала од тогашната социјалистичка Југославија, поточно од Косово. Потоа би се проширивала на целиот балкански регион, па сè до меѓублоковски директен воен судир. Тоа беше една приказна, која во услови на тогашната студена војна, не се знае дали имаше повеќе комерцијален или пропагандистички карактер.

Но, имајќи ги предвид сите политички објективни реалности, далеку сме од таквите црни сценарија. Меѓутоа, тоа не значи дека сосема е исклучена можноста регионот, поради косовската независност, да не добие ниеден трн во ногата. Постојните соодноси на силите во регионот и пошироко не се многу во полза на констатацијата дека регионалната стабилност воопшто не е загрозувана. Предвидувањата се од една до друга крајност. Да анализираме некои од нив.

Едно од можните сценарија е Косово, некаде во април, да прогласи независност, која прво би била призната од страна на некои европски релевантни држави, па потоа од САД и од други држави. При таква ситуација, мала е веројатноста дека Србија би отишла до тоа да ги раскине дипломатските односи со тие држави - што понекогаш Србите не многу убедливо го пласираат пред светската јавност. Тоа најмногу ним би им наштетил. Но, можни се и други чекори, како што веќе деновиве се преземаат - отворање канцеларија во северна Митровица. Не се исклучува и тоа Белград да ги навлече косовските Срби да прогласат свој политички ентитет или отцепување од Косово, по логиката на Хорациј, кој вели дека разгневениот човек јава побеснет коњ. Таквиот чекор би

многу брзо би се проширил низ целиот регион (БиХ, Македонија, Црна Гора, Албанија). Таквот конфликт реално би им одговарал само на Русите за да можат многу повеќе да се факторизираат во меѓународната заедница, наметнувајќи се при тоа како важен фактор за враќање на мирот во балканскиот регион. Но, тука има две работи, кои по своја логика би дејствувале како своевидна превенција од најлошото. Првата е дека

КОСО

Белград е свесен оти при таквот еден конфликт само ќе биде "жртвено јагне" за руските промотивни интереси, а втората работа е неможноста Русите да понудат издржливи аргументи за поддршка на таквиот исход на настаните, кога цел свет знае дека советските федерални единици се отцепија од Русија без ни една капка крв. Која би била логиката Русите повеќе да ја сожалуваат Србија отколку себеси? Со тоа тие само би презеле огромна одговорност за балканските настани за кои - барем поаѓајќи од

"ПОЧЕТОКОТ НА МУДРОСТА Е ХРАБРОСТА НЕШТАТА ДА СЕ НАРЕЧАТ СО ВИСТИНСКОТО ИМЕ".

КИНЕСКА ПОГОВОРКА

имал домино ефект врз Прешевската долина, која веќе навестува таквот можнот исход. Но, работата нема да излезе од контрола ако таквите прогласувања остануваат без конкретно ефектуирање, со што факторот време би ги испратил во заборава. И во северниот дел на Косово, и во јужниот дел од Србија, нема доволно големо население за да биде критичен материјал за пошироки сериозни дестабилизации, особено ако и

себеси - не би можеле да наоѓаат ниту елементарно логично покрите.

Русија би ја користела Србија за да означи крај на ерата на унилатералното функционирање на светот, преку одмерување на силите, тестирања, футуролошки анализи и очекувани епиплози, кои би се одвивале на туѓ терен. Со тоа Русија би инсистирала на редефинирање на правилата на однесување во современата меѓународна политичка сцена.

"ДРЖАВИТЕ НЕ СЕ ГОЛЕМИ ИЛИ МАЛИ ПО НИВНАТА ТЕРИТОРИЈА, ТУКУ ПО НИВНАТА ПОЛИТИКА".

РУЗВЕЛТ

Косово и Србија би покажувале воздржаност од таквите прогласувања во нивните територии. Секое нервозно дејствување би значело дотур на бензин во огнот.

Второто сценарио би бил евентуалниот вооружен конфликт со руско "спонзорирање" кај овие две средини, што

Сосема е јасно дека оваа поларизација околу Косово најмалку се однесува за самото Косово. Русија се обидува да се наметне во ново политичко издание, залагајќи се за враќање на ерата на би-поларизмот, особено сега кога рапидно расте нејзината релевантност поради снабдувањето на европските држави со

енергија. Исто така, таа заедно со Грција работи за изградбата на нафтоводот Бургас - Александропулос, со што сериозно би ја загрозиле изградбата на нафтоводот АМБО.

Третото можно сценарио би било српското раководство да тактизира реторички само поради јавноста, не преземајќи ништо сериозно што би го загрозило мирот во регионот. По таа логика, целото спротивставување на независ-

безбедност. Имено, при отцепувањето на федералните единки, и во случајот на Советскиот сојуз и во случајот на Чехословачка, не се случил територијални промени меѓу федералните единки. Тенденциите тоа да се направи во СФР Југославија доведе до крвави војни, за повторно федералните единки да останат во првобитните граници. Ова би довело до тоа целиот регион да се врати во минатото, без економска перспектива. И

мално треба да се залага за тоа косовскиот жар да згасне со што помали штети. Дури и како на мала држава, нејзините прерогативи ѝ овозможуваат на Македонија да одигра важна улога за конструктивно заокружување на косовскиот проблем. Рузвелт би рекол: "Државите не се големи или мали по нивната територија, туку по нивната политика". Ние треба да поддржиме рационални идеи, за конечно и овој дел од Европа да зграпчи нешто од европската иднина. Факт е дека во однос на косовската агенда Македонија се наоѓа затекната меѓу повеќе фактори - светското стратешко партнерство, регионалната стабилност, меѓусоседските односи, поларизираните внатрешни емоции, стравот и недовербата кон новите појави итн. Реално кажано Македонија се наоѓа во слична состојба како и кралот Саломон, кој од Бога побарал вештина за да разликува што е добро а што зло.

Кај нас подолго време се експлоатирале тезата дека независноста на Косово може да ја загрози Македонија на еден директен егзистенцијален начин. Но, полека свеста на луѓето се ослободува од таквите предрасуди и стереотипи. Македонската јавност полека го напушта катастрофичниот колатерализам за косовското решение. Добрите познавачи на состојбите се свесни дека со осамостојувањето на Косово, практично завршува тоа што се нарекува "албанско прашање" во регионот. Всушност, таквиот став е длабоко всаден во свеста на сите Албанци.

Реално, за неколку години многу нешто е променето во матрицата и во однесувањето на самото Косово. Таа се доближуваше до независноста со исто темпо колку што се оддалечуваше од радикалната етноцентрична опција. Косовските Албанци се во фаза на политичко созревање за тоа како треба да се гради држава. Тие сега многу добро знаат што значи градењето доверба и внатре и со соседите. Соработката и отвореноста во регионот ја сметаат за егзистенцијално прашање. Исто така, на Косово подолго време ќе биде присутна меѓународната заедница и НАТО. Оттука, гледањето со симпатии кон конзервативната парамитолошка белградска политика во однос на Косово не само што воопшто не е во интерес на Македонија, туку дијаметрално се коси со тој интерес. Со рационален пристап Македонија многу полесно ќе најде решение за линијата на разграничување со Косово. Нерешено Косово значи продолжување на агонијата, тензиите и неизвесноста во целиот регион. Рационалното решавање на косовскиот статус би го ослободил регионот од безбедносен грч. Рапидно би пораснале странските инвестиции, со што целиот регион би се пренасочил кон економски развој. По никоја цена Македонија не треба да биде зад опциите кои мислат дека е подобро мостовите да ги урнете отколку да ги поминете.

ВСКИ ГРЧ

носта тие би го правеле за да се прикажуваат пред сопствената јавност дека направиле сè што можеле, но дека не би требало повторно државата да ја искраат со цел свет. Нашите информации говорат за тоа дека сè што сега прави сегашното српско раководство има цел да се амнестира од историската одговорност за "продавање" на "српската колевка".

Тенденциите за поделба на Косово се многу опасни по регионалниот мир и

вака балканската реалност е богата со минато и многу сиромашна со иднина.

Кон овој проблем Македонија треба да пристапи мудро и соодветно на нејзините интереси. Една кинеска поговорка вели: "Почетокот на мудроста е храброста нештата да се наречат со вистинското име". Како непосреден сосед, Република Македонија треба да ги има предвид сите релевантни компоненти кои, директно или посредно, би влијаеле врз севкупниот процес. Таа максимално

